

aansteken, het lak in de hand nemen en even in de vlam houden, daarna het vloeibaar lak laten druppelen op een bepaalde plaats van het couvert, dan het stempel in de hand nemen, even tegen aan ademen en daarna op het vloeibaar lak drukken) in den geest opduiken; daarbij is de juiste keuze der voorwerpen van belang (het laatste deel der doelbeweging, in casu het opdrukken van het stempel, moet met het stempel geschieden, enz.) Dit in den geest opduiken wordt door LIEPMANN het *ideatorisch* plan van de beweging genoemd. Bij handelingen, die dagelijks geschieden, dus waarin men zeer geoefend is, kan deze opeenvolging onbewust geschieden. Op het plan moet de eigenlijke beweging volgen, daarvoor is noodig, dat in het motorisch centrum van een der ledematen (in casu den rechterarm) door het ideatorisch plan kinaesthetisch innervatorische herinneringen worden opgewekt, die met het plan overeenstemmen en daarna worden de eigenlijke innervaties voor de bewegingen verkregen. In het genoemde voorbeeld was een deel der doelbewegingen het aanschrappen van de lucifer, dit werd reeds vroeger herhaalde malen gedaan en liet een kinaesthetisch innervatorische herinnering achter, enz. Al deze herinneringen moeten achtereenvolgens corresponderend met het plan opgewekt worden.

Nu is tweeërlei mogelijk. Het ideatorisch plan kan reeds verkeerd zijn, de verschillende wegen kunnen verwisseld worden in den geest, of wel de opeenvolging van de gedeelten der bewegingen, of eindelijk de voorwerpen en men spreekt dan van *ideatorische apraxie*. Het is echter ook mogelijk, dat het ideatorisch plan goed is, maar het tweede deel leidt tot mislukking, nl. het overbrengen van de verschillende deelen der doelbeweging op dat wat LIEPMANN de speciale „kinematik” van het executief apparaat noemt en dan wordt gesproken van *motorische apraxie* (in ruimeren zin).

Het onderzoek van de patienten (die niet woorddoof zijn) op apraxie geschiedt op de volgende wijze:

- a. elementaire bewegingen laten maken: vuist maken, in de handen klappen, handen vouwen, vingers spreiden, (de mimische: tong laten zien, wangen opblazen, enz., worden algemeen aangewend).
- b. uitdrukkingsbewegingen laten maken: dreigen, wenken, lange neus maken, kushand toewerpen, militaire groet, zweren, gebedshouding.